MIKPUNT VAN WRAAK

Libië Voor de inwoners van de Libische stad Tawergha is de revolutie uitgelopen op een hel. Rebellen hebben hun stad compleet vernield. Ook in kampen waar ze hun toevlucht hebben gezocht, zijn Tawerghanen hun leven niet zeker. “Als dieren worden we afgemaakt.”

TEKST **ANDREA DIJKSTRA** FOTO’S **JEROEN VAN LOON**

Met trieste ogen kijkt Fatima Treki naar haar dochter en twee zoontjes. Verveeld hangen die op het enige bed in het tochtige kamertje in een vluchtelingenkamp in Benghazi. “We hebben niemand iets misdaan, maar we zijn al zeven maanden op de vlucht, nota bene in ons eigen land. Hoe leg ik dat mijn kinderen uit?” Haar bolle buik in de te krap zittende zwarte jurk verklapt dat een vierde op komst is. “Dit is geen plek om te bevallen. We zitten met honderden families op elkaar, drinken vervuild water en eten wat mensen ons komen brengen. We willen naar huis. Maar daar vermoorden ze ons.” Fatima (35) werkte in Tawergha als verpleegster. Haar man werkte op een kippenboerderij. Ze woonden in een eenvoudig huis met drie slaapkamers. Hun voormalige woonplaats is veranderd in een verlaten spookstad. Aan diggelen gesmeten servies en kapot gestampte cd’s in de stukgeschoten huizen weerspiegelen de door haat gevoede verwoesting. Rebellen steken er nog elke dag huizen in brand. Zo verzekeren ze zich ervan dat de Tawerghanen absoluut niets hebben om naar terug te keren.

REBELLEN

In de vluchtelingenkampen verspreid over het land is het evenmin veilig. Zo drongen in een buitenwijk van Tripoli onlangs tientallen gewapende rebellen een kamp binnen. “Ze scholden ons uit voor slaven, riepen dat we geen Libiërs zijn en terug moeten naar Niger en Tsjaad”, zegt Halima Bakosh (50). Haar met henna beschilderde handen plukken zenuwachtig aan haar paarse hoofddoek. Met bibberende stem vertelt Halima hoe haar echtgenoot met de rebellen in gesprek ging. “Hij vroeg wat ze kwamen doen. Ze begonnen in het wilde weg om zich heen te schieten.

Halima Bakosh (midden) zag haar man sterven.

Abdul Minham (links) overleefde de martelingen.

Mijn man werd in zijn hart geraakt. Binnen enkele seconden was hij dood." Vier volwassenen en drie kinderen werden bij die aanval doodgeschoten. Zo ook de vijftienjarige zoon van elektricien Mohammed Abdelmolah (60).

'Door haat te creëren tussen buren, kon Khaddafi Libië 42 jaar onder de duim houden'

"Als dieren worden we afgemaakt", verzucht hij. "We kunnen niets doen. Onder Khaddafi kon je naar de politie en de moordenaar aangeven. Nu ontbreekt elke vorm van gerechtigheid. De regering doet niets. En niemand interesseert het iets wat ons wordt aangedaan." Twee andere zonen van Mohammed werden in september opgepakt door rebellen uit Misrata. Of hij ze ooit nog terug zal zien, betwijfelt hij. Hij heeft nooit meer iets van ze gehoord. En zelf naar Misrata gaan om uit te zoeken of ze nog leven, durft hij niet. "Dan vermoorden ze me."

FOLTERINGEN

Tawergha, in de negentiende eeuw een doorvoerhaven voor slaven, telde zo'n 25.000 inwoners die bijna allemaal zwart zijn. Tijdens de opstand in Libië belegerden 11.000 Khaddafi-strijders de stad. Vanuit Tawergha bestookten ze de stad Misrata, die in bezit genomen was door rebellen. Hoewel weinigen het nu nog toegeven, vochten er tussen de vijftig en honderd mannen uit Tawergha met de Khaddafitroepen mee. Als vergelding veegden de rebellen van Misrata Tawergha van de kaart, mede omdat de mannen uit Tawergha hun vrouwen zouden hebben verkracht. Bewijzen zijn er niet, maar intussen zitten meer dan duizend Tawerghanen zonder enige vorm van proces gevangen. De meeste Libiërs halen hun schouders op over folteringen die plaatsvinden in deze door milities geleide detentiecentra. "Had Khaddafi gewonnen, dan waren wij allemaal vermoord", is het verbitterde antwoord. De Libische mensenrechtenactivist Alim Mizuki wijt deze onverschilligheid aan de eenzijdige berichtgeving door Libische media. "Die laten zich zelden negatief uit over de zwaar bewapende milities uit angst voor repercussies." Volgens Mizuki, die zelf ook dreigtelefoontjes ontvangt, zijn zelfs advocaten en rechters bang. "Toen de belangrijkste aanklager in Libië een rebel oppakte, bevrijdde de brigade hem dezelfde dag nog met zwaar geweld."

GEBROKEN ARM

Abdul Minham (29) werd bij een checkpoint samen met twee ooms en een neef opgepakt, enkel omdat ze uit Tawergha kwamen. "Negen dagen ach-

Fatima Treki en haar gezin zijn op de vlucht.

ter elkaar hingen rebellen me naakt aan mijn voeten aan het plafond en sloegen me met metalen staven en elektriciteitskabels", vertelt de informaticastudent zacht, zijn muts iets verder over zijn hoofd trekkend. Al filmend dwongen ze hem te bekennen dat hij Misrata had aangevallen en vrouwen had verkracht. "Als ik buiten bewustzijn raakte, duwden ze me onder een koude douche. Daarna gingen ze weer door." Abdul zag hoe een van zijn ooms tijdens de folteringen overleed. Zelf hield hij er een gebroken arm en striemen in zijn gezicht aan over. Een toevallig passerende brigade uit de stad Benghazi eiste dat de mannen werden vrijgelaten.

HUIDSKLEUR

De beschuldiging van verkrachting is volgens de Tawerghanen een 'grove leugen'. "De troepen uit Misrata proberen ons land in te pikken omdat hun eigen stad te vol raakt", stelt Salem Ali. "Vanwege onze huidskleur kijken de mensen uit Misrata op ons neer. Ze gaven onze zonen niet de kans om in het buitenland te studeren, ze pikten zelf alle plekken in. Tawergha bleef daardoor een arme, laagopgeleide stad."

Khaddafi heeft volgens Salem bewust zijn troepen in het zwarte Tawergha laten neerstrijken en vooral zwarte manschappen in de voorste linies laten opereren. "Zo dachten de inwoners van Misrata dat wij ze aanvielen. Het was een bewuste tactiek van Khaddafi. Door haat te creëren tussen buren, lukte het hem om Libië 42 jaar lang onder de duim te houden. Helaas is hij daar zelfs na zijn dood nog succesvol in." De Tawerghanen zijn vastbesloten ooit naar hun stad terug te keren. Elektricien Mohammed Abdelmolah: "Al moeten we er onder een boom slapen, Tawergha is ons land en dat van onze voorvaderen."

'Als ik buiten bewustzijn raakte, duwden ze me onder een koude douche'

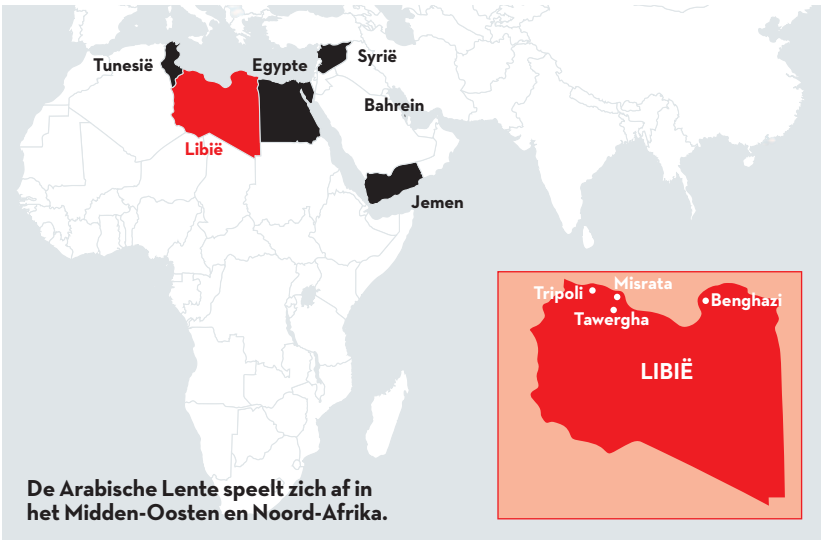

De Arabische Lente speelt zich af in het Midden-Oosten en Noord-Afrika.